

Plenum

Tisdag 22.10.2024 kl. 14.02—19.02

5. Statsministerns upplysning om social- och hälsovårdstjänsterna samt välfärdsområdenas situation

Statsministerns upplysning SU 4/2024 rd

Debatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 5 på dagordningen är statsministerns upplysning om social- och hälsovårdstjänsterna samt välfärdsområdenas situation. Efter statsminister Petteri Orpos anförande ger jag ordet för repliker enligt eget övervägande. Ledamöterna kan anmäla sig för repliker genom att trycka på V-knappen. För debatten reserveras ungefär en och en halv timme. — Statsminister Orpo, varsågod.

Debatt

14.04 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ärade talman! Hyvinvointialueilla tapahtuu nyt paljon. On tärkeää, että paitsi kansanedustajat myös kaikki suomalaiset saavat kokonaiskuvan tilanteesta. Siksi annan pääministerin ilmoituksen sosiaali- ja terveystalvaeluista mielelläni. Tästäkin salista sitä on pyydetty. Kyse on ihmisten elämän, hyvinvoinnin ja arjen kannalta tärkeistä palveluista.

Me perimme edelliseltä hallitukselta hallintomallin, joka ei ollut meille mieluinen. Mallin romuttaminen ja alusta aloittaminen ei ollut vaihtoehto, kun sen kanssa oli painittu 17 vuotta. Hallitus päätti keskittyä siihen, miten saamme mallin toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla. Tuemme hyvinvointialueita, jotta ne onnistuvat työssään. Työtä on valtavasti, ratkaistavat asiat ovat vaikeita, mutta mahdollon tehtävä se ei silti ole.

Sosiaali- ja terveystalvaeluissa on kolme isoa haastetta: Miten saamme palvelut sekä suomeksi että ruotsiksi toimimaan niin, että hoitoa ja tukea saa, kun niitä tarvitsee? Miten saamme osaavan henkilöstön riittämään, ja miten saamme rahat riittämään? Näiden kysymysten ratkaisemiseksi hallitus ja erityisesti ministerit Juuso ja Ikonen tekevät töitä joka päivä. Hyvinvointialueilla tehdään työtä joka päivä, vaikka päätökset eivät ole helppoja. Sote-alueiden henkilöstö, virkakunta ja aluevaltuutetut ansaitsevat sen, että me tuemme heitä tässä työssä. Korjaamme, uudistamme ja kehitämme, jotta pystymme turvaamaan suomalaisille tärkeät sosiaali- ja terveystalvaelut, nyt ja tulevaisuudessa. Sitähän me kaikki tässä salissa haluamme. Tämä haaste on meidän yhteinen.

Arvoisa puhemies! Puhun ensin rahasta. Kestävää hyvinvointia ja sote-palveluita ei voi turvata loputtomiin velkarahalla. Vuonna 23 kunnilta hyvinvointialueille siirtynyt rahoitus korotuksineen oli 22,5 miljardia euroa. Ensi vuoden talousarvion esitys on 26,2 miljardia. Siis kolmessa vuodessa hyvinvointialueiden rahoitus on nyt kasvanut lähes 4 miljardia euroa. Olisiko siis viimeinkin aika, että tässä salissa tunnustettaisiin, että säästötoimien keskelläkin hallitus on kyennyt löytämään miljardeja lisää rahaa sote-menoihin? [Anne Kal-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

mari: Taitettu indeksi!] — Siis emme näköjään pysty sopimaan. — Lisäämme rahoitusta myös tulevina vuosina, sillä väestön ikääntyminen tarkoittaa kasvavaa palveluiden tarvetta.

Hyvinvointialueiden arvio on, että ne ovat kyenneet järjestämään lakisääteiset palvelut riittävän yhdenmukaisesti ja väestön tarpeet huomioiden. Hoitoonpääsy ja hoidon aloitus ovat nopeutuneet. Huolta herättää hyvinvointialueiden velkaantuminen, joka on merkittävästi suurempaa kuin edellinen hallitus rahoituslakia tehdessään ennakoi. Tämän hetken arvio on se, että osa hyvinvointialueista pystyy kattamaan alijäämänsä vuoden 26 loppuun mennessä. Kuusi aluetta otetaan nyt ministeriöiden tiukempaan ohjaukseen. Yhdessä haetaan keinoja, joilla tilanne saadaan oikeenamaan.

Lakia alijäämien kattamisvelvoitteesta hallitus ei tule muuttamaan, sillä se on olennainen osa hyvinvointialueiden taloudellisten kannustimien kannalta. Hyvinvointialueiden on onnistuttava kustannusten kasvun hillinnässä. Se tarkoittaa paitsi säästöjä myös entistä kustannustehokkaampia toimintatapoja.

Tästä hyvä esimerkki on Tiuran terveysasema, Oulu, jossa on pilotoitu omalääkärimalli. [Tytti Tuppurainen: Tiuran!] — Tiuran, anteeksi. Hyvä, että oppositio on valppaana tärkeissä asioissa. — Hyvä esimerkki on siis Tiuran terveysasemalla Oulussa pilotoitu omalääkärimalli. Tuttu lääkäri ja jatkuvuuteen perustuva hoito ovat vähentäneet lähetteitä päivystykseen ja kalliiseen erikoissairaanhoidon. Kokeiluja on nyt käynnissä eri puolilla Suomea. Tarkoituksena on levittää malli koko Suomeen. Ensi vuoden alusta pääsemme vertailemaan sote-palveluiden yksikkökustannuksia. Kun me tiedämme, miksi yksi alue pystyy tuottamaan palveluita muita edullisemmin, pystymme monistamaan parhaat toimintatavat kaikille alueille.

Me haluamme saada kalliin vuokratyövoiman käytön kuriin. Ministeri Juuso on käynnistänyt selvityksen niin sanotusta Ruotsin mallista, jossa alueiden välisellä sopimuksella pyritään vähentämään vuokratyövoiman käyttöä. Me kehitämme soten rahoitusmallia, jotta se toimisi kannustavammin ja huomioisi nykyistä vahvemmin alueiden erityispiirteet väestörakenteen ja sosiaalisten ongelmien osalta. Samalla kannustamme hyvinvointialueita panostamaan ihmisten hyvinvointia ja terveyttä edistäviin toimiin. Rahoitusmalliin tehtävät muutokset alkavat vaikuttaa vuoden 26 alusta.

Ärade talman! Inom social- och hälsovårdstjänsterna finns ett stort behov av kompetent personal, och behovet kommer bara att öka under de kommande åren. Vi måste få nya anställda till branschen och säkerställa att de som redan arbetar där trivs och orkar i sitt arbete.

Työssä jaksamiselle tärkeintä ovat hyvä johtajuus ja työn merkityksellisyys. Sen vuoksi pääosan työajasta voi käyttää työhön, jonka vuoksi alalle hakeutui. Siksi hallitus vähentää ammattihenkilöstön kirjallisten töiden, kuten erilaisten lausuntojen, määrää. [Välihuuto vasemmalta: Ja rahaa samalla!] Me turvaamme sote- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyttä lisäämällä koulutuspaikkoja. Lääkärikoulutuksen aloituspaikkoja olemme jo lisänneet pysyvästi 70:llä. Ammattikorkeakouluissa on rahoitettu yli 1 000 uutta aloituspaikkaa sairaanhoitajien, bioanalytikkojen ja röntgenhoitajien koulutukseen. Selvää on, että tarvitsemme myös työperäistä maahanmuuttoa. Viime vuonna maahanmuuttovirasto myönsi sote-alalle yli 2 000 työlupaa. Hallituksen tavoitteena on varmistaa, että ulkomailta pätevöityneet sote-osaajat pääsevät Suomessa nopeasti osaamistaan vastaaviin töihin. Myös henkilöstömitoituksen pienentäminen parantaa välillisesti henkilöstön riittävyyttä ja aiem-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

paa joustavampaa käyttöä. Tavoitteena on myös hyödyntää teknologiaa ja digitalisaatiota entistä paremmin hoivatyössä. Jo nyt esimerkiksi kotihoito pystyy lääkkeiden annosjakeilijan avulla huolehtimaan, että asiakas saa oikean määrän oikeita lääkkeitä. Tämä säästää kotihoidon aikaa muuhun asiakastyöhön.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten luottamus sosiaali- ja terveyspalveluihin paranee, kun tukea ja hoitoa saa oikeaan aikaan ja oikeasta paikasta. Esimerkiksi terapiatakuulla ja matkan kynnyksen mielenterveyspalveluilla hallitus pyrkii puuttumaan lasten ja nuorten pahoinvointiin ennen kuin ongelmat kehittyvät pitkäkestoisiksi tai vaikeiksi. Psykoterapiapalveluiden saatavuutta vahvistetaan uudistamalla psykoterapeuttien koulutusta ja tekemällä siitä osittain maksutonta.

Hallituksen tavoite purkaa hoitojonoja Kela-korvauksen avulla ei toiminut aluksi toivotulla tavalla. Siksi ministeri Grahn-Laasonen on nyt tuonut uuden esityksen Kela-korvausten asteittaiseksi uudistamiseksi. Yksi merkittävimmistä muutoksista on Kela-korvauskokeilu, jolla yli 65 vuotta täyttäneet pääsevät yksityiselle lääkärille julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun hinnalla. Korotamme myös Kela-korvauksia palveluissa, joita julkisella puolella on heikosti saatavissa. Lapsettomuudesta kärsiviä hallitus tukee palauttamalla hedelmöityshoidot Kela-korvausten piiriin. [Ben Zyskowicz: Kuka ne poisti?]

Digitalisaatio nopeuttaa hoitoonpääsyä. Digiklinikat voivat parhaimmillaan mahdollistaa hoidon saamisen jopa minuuteissa, kotisohvalta. Tämä vapauttaa lääkärin aikaa terveysasemalla niille, joille digitaaliset palvelut eivät ole vaihtoehto.

Tärkeää myös, että ihminen ohjautuu hoitoon oikeaan paikkaan. Esimerkiksi Kanta-Hämeessä on otettu käyttöön liikkuva GerBiili-yksikkö kotihoidossa ja hoivakodeissa työskentelevien tueksi. Yksikkö neuvoo ja tekee tarvittaessa kotikäynnin, jolla voidaan välttää asiakkaan joutuminen päivystykseen turhaan. Tämä on vähentänyt yli 75-vuotiaiden päivystyskäyntejä puolessa vuodessa kymmenen prosenttia.

Arvoisa puhemies! Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n tuoreen tutkimuksen mukaan esimerkiksi vanhuspalvelut saavat kansallisessa asiakaskyselyssä hyviä arvosanoja. Yli puolet kotihoidon ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaista antoi arvosanaksi 9 tai 10, kun heiltä kysyttiin, kuinka mielellään he suosittelisivat palvelua lähimmäisilleen. Tuloksissa ei ole juuri eroa pari vuotta sitten tehtyyn kyselyyn. On tärkeää muistaa, että moni muukin asia sosiaali- ja terveyspalveluissa toimii Suomessa hyvin. Korjattavaa, uudistettavaa ja kehitettävää on paljon. Suomalaiset kuitenkin voivat luottaa siihen, että niin hallituksessa kuin hyvinvointialueilla tehdään tinkimättömästi töitä sen eteen, että me myös tässä onnistumme.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on paljon keskusteltu siitä, tekeekö hallitus riittävästi sosiaali- ja terveyspalveluiden varmistamiseksi kaikille suomalaisille. Minusta tämä luetelo, jonka kävin läpi, on osa siitä kaikesta, mitä me tällä hetkellä teemme yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. Minä todella toivon, että me pystymme tänään rakentavasti keskustelemaan siitä, miten me pääsemme eteenpäin. Hyvinvointialueiden hallituksissa ei ole valtakunnan hallitusten oppositio—hallitus-asetelmaa, vaan siellä tehdään yhdessä. Koe-tetaan löytää sama henki täällä tänään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

14.15 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On iso arvovalinta, mistä säästetään, koska 90-luvun laman hinta on meillä kaikilla vielä mielessä: sosiaalisen kestävyysvajeen lisääntyminen lyhytnäköisillä taloudellisilla leikkauksilla on historiankirjoja, joita me vieläkin saamme todistaa.

Nyt kysymys on, Petteri Orpo, teidän hallituksenne tekemisistä, yli 8 miljardin säästöistä. Te haatte 8,8 miljardin säästöistä lähes 4 miljardia sosiaali- ja terveyshallinnon pääluokasta — se on kova arvovalinta, ja siitä olemme eri mieltä.

Haluan kysyä teiltä, Petteri Orpo: oletteko jo seurannut keskustelua siitä, että valtiovarainministeriön korkein virkamies on jo todennut, että hyvinvointialueet eivät tule näissä säästötalkoissa onnistumaan, niin etteivät peruspalvelut ja niiden riittävyys vaarantuisi? Se on minusta iso tunnustus sille, että alijäämän kattamista on jatkettava, jotta sosiaali- [Puhemies koputtaa] ja terveyspalvelut toteutuvat riittävällä tavalla. Miten te vastaatte tähän kritiikkiin, jonka [Puhemies koputtaa] kansliapäällikkö totesi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

14.16 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri Orpo, te tänään olette ilmoittanut, että ei ole paluuta entiseen. Tämä oli minusta varsin surullista mutta totta, koska me parhaillaan todistamme sitä, että julkinen terveydenhuolto on tuhoutumassa, ja tämä on hallitukselta arvovalinta suosia nimenomaan yksityistä palvelutuotantoa. Haluan tässä sanoa, että keskusta kannattaa monituottajuutta, mutta tämä selvä arvovalinta tukea yksityistä palvelusektoria tuntuu meistä keskustalaisista pahalta.

Perustuslakiin on kirjattu kansalaisten oikeudet riittäviin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, ja kun nyt näyttää siltä, että tämä ei monillakaan alueilla toteudu, niin kysyn teiltä, pääministeri Orpo: näettekö tarpeellisenä, että meillä on ehkä tarpeen avata perustuslakia, määritellä sinne uudestaan, mitkä ovat riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja kansalaisten oikeudet niihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

14.17 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerin ilmoituksen perusteella hallitus todella tulee jatkamaan sote- ja sotu-säästöillä, jotka muistuttavat läheisesti 90-luvun laman leikkauksista. Näiden leikkausten myötä sosiaalinen kestävyysvaje kasvaa entisestään, ja sillä on vakavat seuraukset. Palveluiden laatu ja hoitoonpääsy heikenevät, hoitotakuu murskataan ja vanhustenpalveluiden mitoitusta lasketaan. Sote-sektori ei tue näitä ratkaisuja, eikä hallitus juuri kuulemamme mukaan aio vakauttaa tilannetta. Ihmisten perusoikeudet voivat jäädä näiden myötä toteutumatta, jos tämä hallituksen kiireinen leikkausaikataulu pitää. Aikooko hallitus härkäpäisesti pitää kiinni julkisen sektorin sote-palveluiden alasajosta, vaikka asiantuntijat laajalla rintamalla näitä esityksiä ovat vastustaneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.18 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jokainen meistä varmasti toivoo, että apua saadaan nopeasti, kun sairaus tai tapaturma yllättää. Sik-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

sipä edelleen hämmästelän tätä hallituksen ratkaisua ajaa yöaikaista päivystystoimintaa alas ympäri Suomen. Nopea hoitoonpääsy tulee edullisemmaksi myös työnantajille, kun töistä poissaolopäivät jäävät vähäisemmiksi, olipa sitten kyse omasta, lapsen tai läheisen sairastumisesta.

Arvoisa puhemies! Sain viikonloppuna hyvin pysäyttävän puhelun eräältä työnantajalta. Mielenenterveyden ongelmat ovat tämän soittajan mukaan räjähdysmäisesti lisääntyneet koronan jälkeen, ja mikä huolestuttavinta, edes äärimmäisessä henkilökohtaisessa kriisissä ei tahdo löytyä ammattilaisen apua. Arvoisa pääministeri, missä vaiheessa hallitukseltanne on tulossa eduskuntaan esityksiä, joilla vahvistetaan nimenomaan perustason terveys- ja sosiaalipalveluja, jotta ihmiset saavat ajoissa apua ennen kuin jotain peruuttamatonta tapahtuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

14.19 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso, teidän politiikkanne seurauksena hyvinvointialueilla henkilöstömitoitusta vanhustenhoidossa ollaan kategorisesti laskemassa 0,6:een. Vetoan teihin ministerinä, että teidän on puututtava tähän. Teidän alkuperäisten esitystenne mukaan se oli 90 miljoonaa, joka olisi tarkoittanut kategorista laskua. Nyt olette vetäytynyt tästä ja laittanut tämän 45 miljoonaan. Nyt alueille pitää saada selkeä viesti, ettei vanhustenhoidon henkilöstöä karsita tällä tavalla, mihin teidän politiikkanne on johtamassa. Tässä on kyse ikääntyneiden perusoikeuksista. He ovat yhä huonokuntoisempia, vähemmän aikaa palveluissa. Myöskään työnantajapuoli — HALI, muut — ei kannata tätä esitystänne. Se on suora leikkaus hoiva-avustajista. Se ei tuo yhtään lisäpaikkaa tai paranna tätä henkilöstön saatavuutta. Oletteko tutustunut näihin työnantajapuolen ja työntekijäpuolen lausuntoihin ja kannanottoihin julkisuudessa, ja oletteko valmis vetäytymään tästä suorasta leikkauksesta ikääntyneiden perusoikeuksista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

14.21 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli hyvinvointialueiden tilanteesta on iso. Meille tulee varmasti kaikille tässä salissa viestiä siitä, kuinka monella alueella tehdään hyvin lyhytnäköisiä leikkauksia sen takia, että hallitushan on laittanut niin tiukan aikaraamin tälle eikä suostu harkitsemaan sitä. Minä olisinkin kysynyt... [Ben Zyskowiec: Edellinen hallitus laittoi sen aikaraamin! — Antti Kurvinen: Edellisen hallituksen vikaa kaikki!] — Kaikki voi korjata, edellisenkin hallituksen kokonaisuuden. — Olisinkin nostanut, pääministeri... [Välihuutoja] — Antakaa nyt puhua loppuun asti. — Olisin kysynyt, kun Iltalehti nosti tämän saman huolen teidän haastattelussanne esille, voiko johtaa sellaiseen lopputulokseen, että nyt lyhyellä aikavälillä tehdään tiukkoja päätöksiä, mitkä pitkällä aikavälillä tuottavatkin enemmän leikkauksia kuin ennaltaehkäisevistä palveluista leikataan. Te sysäsitte painetta, siis sysäsitte vastuuta, tässä haastattelussa hyvinvointialueiden päättäjille, joilla ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia vastata tästä rahoituspohjasta. Se on hallituksen päätös päättää rahoituksesta. Olisinkin kysynyt pääministeriltä: olisiko hyvä ottaa vihdoinkin vastuu asiasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

14.22 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te olette useaan otteeseen luvannut meille, että suomalaisten sote-palveluista ei leikata, mutta ei tuo teidän äskeinen puheenne minua vakuuttanut. Ette te edes yritä pitää tätä lupaustanne. Ensi vuoden budjetissa te heikennätte suomalaisten hoitoonpääsyä pidentämällä hoitotakuuta. Eikä tässä ole kysymys mistään norminpurusta, vaan kyse on yksinkertaisesti julkisen terveydenhuollon resurssien leikkaamisesta. Teillä on siellä teidän omalla alueellannekin Varsinais-Suomessa käynnissä mittavat yt-neuvottelut, jotka koskevat ensi vaiheessa nimenomaan ikääntyneiden palveluita ja pelastustoimea.

Puhemies! Olisin kysynyt: Miten on, pääministeri, teidän arvomaailmanne sopivaa — tai varmasti onkin — että te tuette nimenomaan näillä Kela-korvauksia koskevilla muutoksilla yksityistä terveydenhuoltoa ja leikkaatte julkisesta terveydenhuollosta, terveydenhuollosta, joka on meille kaikille tärkeä? Ettekö te edes halua pelastaa julkista terveydenhuoltoa? [Puhemies koputtaa] Sitäkö te tarkoittatte, kun sanotte, että ei ole paluuta menneeseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

14.23 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, kerroitte kymmeniä asioita, mitä olette parantamassa sotessa, mutta kuitenkin se tosiasia on, että 150 000 ihmistä on jonoissa tänä päivänä, ja se ei edes sisällä niitä ihmisiä, jotka eivät vielä ole päässeet jonoon. Koska he eivät ole päässeet lääkäriin, niin he eivät ole päässeet siihen jonoon. Nyt kerrotte, että yli 65-vuotiaat saavat hoitoa yksityisiltä lääkäreiltä, ja tänään Iltalehdessä kerroitte, että sitä voi laajentaa vielä muihinkin ikäryhmiin. Haluaisin tietää, mistä nämä rahat otetaan kaikkeen tähän, mitä te lupaillette, koska te ette ole esittänyt mitään konkreettista tämän asian suhteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.24 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa ilmestyy viikoittain lehti nimeltä Mediuutiset. Juuri tänään se lähetti sähköisen uutisen, joka kuuluu näin: ”Petteri Orpon hallitus esitteli reilu viikko sitten Kela-korvausten uudistuksen, jota kuvailtiin samalla omalääkärimallin etenemiseksi. Todellisuudessa mallilla ei ole mitään tekemistä oikean omalääkärin kanssa.” Se jatkuu sitten pitkään vielä.

Olen iloinen, että otitte esille — pääministeri, kuunteletteko — tuon omalääkäriasian ja Tuiran terveysaseman. Kun toimin ministerinä vuonna 22, teetätin selvityksen omalääkärimallista. Se tehtiin Oulun yliopiston yleislääketieteen tiimin toimesta professori Juha Auvisen johdolla, ja se päättyi juuri siihen, että omalääkärimalli on se, jolle koko Suomen terveydenhuolto tulee rakentaa. Juha Auvinen valittiin muuten kyseisen Mediuutiset-lehden toimesta vuoden terveysvaikuttajaksi vuonna 22.

Eduskunta päätti marraskuussa 22 yksimielisellä lausumalla, että Suomessa pitää siirtyä omalääkärimalliin. Tehdään se ja lopetetaan nämä Kela-kokeilut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

14.25 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa vuonna 2019 puhuttiin hoitajamitoituksen säätämisestä. Sen piti olla muutaman tunnin homma.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

Marinin hallitus oli alun perin luvannut 0,7:n mitoituksen huhtikuun alusta 23 mutta joutui lykkäämään sitä, koska hoitajia ei ollut. Me silloin kokoomuksessa varoitimme siitä, että tämä tulee näkymään kotihoidossa ja henkilöstön saatavuudessa muilla sektoreilla, ja näin juuri on käynyt. Kotihoidon käynnit ovat vähentyneet, vaikka palvelutarve on kasvanut, ja myös ympärivuorokautisen hoivan paikkoja on laitettu kiinni, ja vanhukset eivät ole saaneet sitä hoivaa, mitä tarvitsisivat. Hoidettava tai hoitaja eivät ole desimaali.

Tämä Orpon hallitus onneksi kiinnittää huomiota normitusten väljentämiseen, tuo uusia koulutuspaikkoja, Hyvän työn ohjelman, edistää omalääkärimallia, tuo terapiatakuun. [Hälinää] Hoidon jatkuvuus on erityisesti ikäihmisille tärkeää. [Puhemies koputtaa] Kysynkin tässä: mikä tämän Hyvän työn ohjelman tilanne on tällä hetkellä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.26 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä hyvästä työstä onkin helppo jatkaa.

Ensinnäkin kiitosta pääministerille, että vihdoinkin ja viimein keskustan vaatimuksesta tämä ilmoitus on täällä eduskunnassa. Pari viikkoa siinä meidän puoluejohtaja Kaikkosen piti tätä pyytää, mutta ilmeisesti kokoomuksen laskeneet gallupit toivat vähän nöyryyttä tuoda tämä ilmoitus tänne. — Kiitos siitä pääministerille.

Mutta valitettavasti tämä ilmoitus ei pidä sisällään mitään käytännön keinoja, joilla hyvinvointialueitten arkitilannetta helpotettaisiin. Siitä olen samaa mieltä pääministerin kanssa, että siellä tehdään erittäin hyvää työtä kentällä. Hoitajat, lääkärit tekevät parhaansa, ja meillä on valtavan hyvä sosiaali- ja terveydenhuolto Suomessa. Se pitää todeta.

Myöskin siellä hyvinvointialueilla kokoomuksen ja perussuomalaisten päättäjät tekevät erittäin hyvää työtä, ja he ovat hämmentyneitä, ihmeissään, siitä, että heidän omat puolueensa ja ministerinsä ovat hylänneet heidät siellä kentällä. Tällä hetkellä, pääministeri, hyvinvointialueilla pitää miettiä, mitä lainsäädäntöä rikotaan: rikotaanko hallituksen säästämääräyksiä vai palveluja takaavia lakeja.

Puhemies! Kysynkin nyt, kiinnostaako teitä, pääministeri, [Puhemies koputtaa] ollenkaan lähipalvelujen tilanne ja joko nyt ne keskustan tarjoamat [Puhemies koputtaa] parikymmentä keinoa kelpaisivat teille [Puhemies: Kiitoksia!] auttamaan tilannetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

14.28 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Digitalisaatio vaikuttaa jo nyt tarjottaviin terveydenhuoltopalveluihin positiivisesti, ja uskon vaikutuksen vain kasvavan tulevaisuudessa. Etäpalvelut täydentävät jo olemassa olevaa palvelutarjontaa, kun lääkärin vastaanotolle ei ole välttämätöntä matkustaa fyysisesti ja reseptejä saa uusittua sähköisesti. Tämän lisäksi liikkuvista terveyspalveluista on saatu hyviä kokemuksia erityisesti syrjäseuduilla.

Digitalisaation täytyykin olla palveluita tukevaa ja sujuvoittaa terveyspalveluiden saantia ja niiden käyttöä. Tärkeintä on, että sähköiset palvelut koetaan hyödyllisiksi ja helpoiksi niin asiakkaan kuin myös palveluntarjoajan näkökulmasta, mutta meiltä täytyy löytyä jatkossakin sellaiset peruspalvelut, joita ei voi hoitaa etävastaanotolla tai sähköisesti. Tästä hyvänä esimerkkinä on hallituksen päätös säilyttää nykyinen synnytyssairaalaverkosto ennallaan. Se on vahva viesti siitä, että hallitus haluaa tukea perheitä vaikeankin talousti-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

lanteen keskellä. Pidämme siis huolen, että synnyttävän äidin matkustusaika lähimpään synnytysairaalaan pysyy ennallaan ja samalla pääsy kivunlievitykseen pariin. [Puhemies koputtaa] Perheet voivat luottaa siihen, että jokaisella hyvinvointialueella säilyy synnytysairaala.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni — Tytti Tuppurainen: Tämähän meinaa mennä sortamiseksi.]

14.29 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kiitän teitä tästä mahdollisuudesta käyttää puheenvuoro. En ollut sitä pyytänyt, mutta käytän sen siitä huolimatta...

Puhemies Jussi Halla-aho: Pahoittelut.

...koska aihe on mitä tärkein, sosiaali- ja terveyspalveluiden tila, ja, pääministeri, teidän esityksenne oli varsin heikko tässä äsken.

Suomalaiset ovat huolissaan siitä, että hyvinvointialueilla ei ole mahdollisuutta keskittyä toimintaan pitkäjänteisesti. Teillä olisi tässä nyt ollut se tilaisuus luoda se näkymä, kuinka hyvinvointialueilla voidaan turvata kansalaisten hoitoonpääsy ja palauttaa luottamus sosiaali- ja terveyspalveluihin.

On hätkähdyttävä tieto, että viime kevään Kansalaispulssin tiedon perusteella enää alle puolet suomalaisista luottaa sosiaali- ja terveyspalveluihin. Luottamus hyvinvointivaltioon rapautuu, ja kaikkein keskeisintä olisi se, että niistä asioista, jotka toimivat, pidetään kiinni ja korjataan ne, jotka korjaamista vaativat. Mutta te olette nyt romuttamassa sen toimivimman osan eli hoitotakuun, joka kaikilla alueilla oli jo osoittanut kykynsä saada kansalaiset nopeasti lääkärin pakeille. [Puhemies koputtaa] Ettekö te voisi edes tässä peruuttaa ja pitää kiinni [Puhemies koputtaa] toimivista osista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.31 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellinen vasemmistohallitus jätti Orpon hallitukselle kaksi hyvin vaikeaa haastetta: Ensinnäkin taloustilanteen, sillä vielä vuonna 23 Suomi oli EU:n nopeimmin velkaantuva maa. Ja toisena asiana, herra puhemies, soten normitusta ja lainsäädäntöä kiristettiin, todettiin, että nämä asiat ovat vain helppoja ratkaista. Mutta samaan aikaan kuitenkin tämä henkilöstöpula, johon muassa edustaja Laiho viittasi, jätettiin nykyisen hallituksen ratkaistavaksi.

Herra puhemies! Tämä hallitus joutuu siis ratkaisemaan kahta hyvin vaikeaa asiaa samaan aikaan: [Anne Kalmarin välihuuto] huolehtimaan siitä, että meidän julkisen talouden kantokyky kestää ja voidaan turvata se, että suomalaiset saavat laadukkaat palvelut, ja, herra puhemies, että myös niitä päteviä hoitajia ja lääkäreitä riittää palveluiden järjestämisen osalta. Ensi vuonna siis kuitenkin yli 2,2 miljardia euroa lisätään näitä julkisia panostuksia.

Herra puhemies! Kysyn ministereiltä: miten tämä henkilöstön saatavuutta lisäävien uudistusten, joita tehdään lukuisa määrä, toimeenpano [Puhemies koputtaa] etenee tällä hetkellä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

14.32 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä keskustassa ja varmaan laajemminkin on huoli suomalaisten lähipalveluista, neuvoloista, pääseekö lääkäriin, miten toimivat vanhuspalvelut, miten vammaispalvelut. Odotimme vaikuttavia ratkaisuja näihin tilanteisiin. Niitä ratkaisuja tarvitaan nyt. Kovin vähän niitä valitettavasti saatiin. Valitettavasti pääministerin ilmoituksen voi tiivistää vanhaa elokuvaa muokailleen: hallitusrintamalta ei mitään uutta.

Arvoisa puhemies! Vanhusten, sairaiden ja vammaisten palveluista leikkaaminen on keskeinen osa politiikkaanne, ja tätä linjaa te ette näytä muuttavan, ette, vaikka mikä olisi. Leikkaukset teette julkiselle puolelle, joka on muutenkin vaikeassa tilanteessa. Samaan aikaan laitatte lisää resursseja, rahaa, yksityiseen terveysbisnekseen. Arvoisa pääministeri, ikävä kyllä joudun sanomaan suoraan, että tämä ilmoitus ei tyydytä — tämä ilmoitus ei tyydytä. Ratkaisuja kuultiin aivan liian vähän. Teidän on pystyttävä parempaan, palvelut täytyy pelastaa. Tämä ei jää tähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.33 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointi ja mielenterveyden tukeminen on erittäin tärkeää. Kun mieli voi hyvin, niin lapsi ja nuori jaksaa käydä koulua, opiskella, hakea itselleen työtä ja valmistua ammattiin, päästä kiinni työelämään ja tulla veronmaksajaksi, joita me tänne Suomeen toki myös kaipaamme.

Arvoisa pääministeri ja hyvät ministerit, terapiatakuu on äärettömän tärkeä asia, ja me olemme vuosikausia eduskunnassa tätä asiaa toivoneet, pyytäneet ja vaatineet hyvin moni erilaisin toimenpitein, ja on hienoa, että nyt tämä hallitus tuo terapiatakuun, kauan sellaisen kaivatun. Koronakriisi oli yksi tekijä, joka syöksi monen nuoren mielenterveyttä alas päin, ja perheiltä on tullut viestiä, että tarvitaan apua. Kysyisinkin teiltä, hyvä hallitus ja ministeri: miten terapiatakuu etenee, ja mitä hyviä asioita se tuo nuorille ja lapsille, jotka kiivaasti tarvitsevat apua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.34 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten luottamus laadukkaisiin julkisiin sosiaali- ja terveystalouteihin nojaa sen ajatuksen varaan, että hoitoa saa silloin, kun hoitoa tarvitsee, kohtuullisessa ajassa. Ja tämän puolestahan siellä alueella töitä tehdään. Hyvä pääministeri, siitä voin olla samaa mieltä, minkä totesitte puheessanne, että henkilöstö, virkakunta ja aluevaltuutetut ansaitsevat, että heidän työtään tuetaan.

Mutta nyt perään näiden sanojen lisäksi myös tekoja. Tässä vuokralääkäreiden suitsimisessa te olette käynnistäneet uuden selvityksen. Teillähän on jo selvitys alkuvuodesta. Miksi ette pane sitä käytäntöön? Miksi ette ole tehneet mitään? Ja mitä tukea on, arvoisa pääministeri, romuttaa hoitotakuu ja ottaa näiltä alueilta rahat pois? Ja sitten näistä palveluista vastaava ministeri toteaa täällä, että hän toivoo, että alueet kuitenkin pitävät tästä kahden viikon hoitotakuusta kiinni.

Pääministeri, allekirjoitatteko te tämän linjauksen, jonka teidän peruspalveluministeri on todennut, [Puhemies koputtaa] että alueet pitävät kiinni tästä hoitotakuusta näistä leikkauksista [Puhemies koputtaa] ja tästä romutuksesta huolimatta?

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, var så god.

14.35 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä salissa yleensä moukaroidaan hyvinvointialueita, mutta ennen kaikkea minä haluan nyt meidän eduskuntaryhmästämmme lähettää selkeän, vahvan viestin sekä henkilöstölle että kaikille päättäjille, jotka tekevät töitä hyvinvointialueilla: te teette todella arvokasta työtä, ja on todella hienoa myöskin kuulla kaikista niistä muutoksista, mitä hyvinvointialueilla tällä hetkellä tehdään.

Uudenmaan alueen kansanedustajana haluan kuitenkin nostaa esiin HUSin huolestuttavan tilanteen, koska HUS toimii yhtymänä, eli se ei ole oma hyvinvointialueensa. Nyt tässä viime viikkoina on tullut esiin ikäviä uutisia sieltä, että muutosneuvottelut ovat todella mittavat ja tällä tulee olemaan vaikutuksia myöskin alueen sairaaloiden palveluihin. Haluaisin sen takia nostaa esiin sen, että koska HUSilla on tiukempi alijäämän kattamisvelvoite muihin hyvinvointialueisiin verrattuna, niin onko tätä mahdollista keskustella yhdessä HUSin kanssa, jotta tähän saataisiin parempi ratkaisu, joka olisi yhdessä ja samassa linjassa kaikkien muiden hyvinvointialueiden kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

14.37 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin hieman hämmentyneenä tätä pääministerin tiedoksiantoa siitä, miten tämä hallitus teidän sanojenne mukaan parantaa suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluita. Oletteko käyneet tämän keskustelun kentän kanssa milloin? Milloin kävitte neuvolassa, lastensuojelussa tai julkisessa terveyskeskuksessa kysymässä, onko siellä sama näkemys? Oletteko puhuneet näiden alojen työntekijäjärjestöjen kanssa, onko heillä sama näkemys näistä päätöksistä? Oletteko puhuneet asiantuntijoiden, tutkijoiden kanssa, onko heillä sama näkemys kuin tällä hallituksella? Käsitykseni mukaan ei ole.

Toivoisin, että sote-bluffin sijaan te sitten rehellisesti sanoisitte, että kun leikataan hoitotakuusta, niin kyllä, se pidentää hoitojonoja. Se ei tuo säästöjä, koska jonossa eivät sairaudet ja ongelmat häviä. Ne maksavat myöhemmin enemmän. Toivoisin, että sanoisitte suoraan, että kun leikataan hoitajamitoituksesta rahoitus, niin silloin vähennetään myös niitä hoitajia. Ja toivoisin, että te sanoisitte suoraan sen, että ehkä teidän tarkoituksenne ei edes ole parantaa julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita, vaan se huomio on todennäköisesti siellä yksityisessä — niinhän teot osoittavat, sinnehan rahaa on laitettu.

Kysyisinkin: mikä on tämän hallituksen varasuunnitelma siihen hetkeen, [Puhemies koputtaa] kun käy ilmi, että nämä päätökset eivät tuo säästöjä, ja mikä on näkemys siihen, [Puhemies koputtaa] että kaikkia ihmisiä ja sairauksia koskevia päätöksiä ei voi perua perästä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

14.38 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terveystieteiden tulevien vuosien merkittävin ongelma ei ole puute rahasta vaan puute työvoimasta — hoitajista ja lääkäreistä — [Välihuuto] mikä on puolestaan pitkän ajan syntyvyyden ikärakenteen vinoutumisen seuraus, siis syntyvyyden heikkenemisen seuraus.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan perusterveydenhuollon avohoidossa lääkärien työajasta alle puolet ja hoitajien työajasta noin 60 prosenttia kuluu välittömään potilastyöhön. Muu aika menee kirjaamisiin, lausuntoihin, todistuksiin, muun muassa, mikä osaltaan pidentää hoitojonoja.

Sain viestin kehitysvammaisen nuoren äidiltä, joka ihmetteli sitä, että tämä nuori joutui jälleen hakemaan lääkärin vastaanotolta lausunnon koulutuspaikkaa varten siitä, että hän on edelleenkin kehitysvammainen.

Te, pääministeri, viittasitte hallitusohjelmaan, jonka mukaan vähennetään kirjallisten töiden, muun muassa lausuntojen, määrää, [Puhemies koputtaa] ja kysynkin ministeriltä: miten tämä työ etenee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

14.39 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette nyt, hallitus, käyttäneet yli vuoden siihen, että te syyttelette edellistä hallitusta, mutta teille kuuluu nyt vastuu — joskin viimeksi tänään pääministeri sysäsi vastuun sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkauksista aluevaltuutetuille, joilla ei kuitenkaan ole valtaa päättää hyvinvointialueiden rahoituksesta. Te olette leikanneet, mutta te ette ole tuoneet eduskunnalle yhtäkään lakia, joka helpottaisi alueiden tilannetta.

Vasemmistoliitto on esittänyt muun muassa hoitotakuun tiukentamista seitsemään vuorokauteen, ja tähän voitaisiin rahoittaa esimerkiksi sillä 500 miljoonalla, jonka te olette hassaamassa yksityisten terveysfirmojen katteisiin.

Me olemme myös esittäneet, että näitä kalliita ostopalveluita ja niiden käyttöä ja hintakehitystä rajoitettaisiin. Ja tosiaan on niin, että tästä vuokratyövoiman sääntelystä valmistui selvitys jo helmikuussa, mutta siinä esitetty hintakatto ei ole edennyt mihinkään, joten kysymys kuuluu: miksi te ette edistä tätä hintakattoa vaan aloitatte uuden selvityksen? Tässä tarvittaisiin nyt konkretiaa eikä korulauseita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.40 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Tosi kovaa kritiikkiä tulee nyt siitä, että me olemme 500 miljoonaa euroa päättäneet laittaa tämän hallituskauden aikana yksityisiin palveluihin. [Välihuutoja] Tämän hallituskauden aikana rahaa julkisiin palveluihin menee yli 100 miljoonaa — 100 miljardia, anteeksi. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Siis vähän suhteellisuudentajua nyt siihen. Tässä tilanteessa, totta kai, kun meillä on iso yksityinen sektori, jossa on työvoimaa, joka pystyy tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon tuottamaa palvelua, totta kai me käytämme heitä hyväksi, mutta tämä kina siitä, pitääkö kaikki tuottaa julkisesti vai kaikki yksityisesti, ei johda mihinkään. Meidän täytyy tehdä yhteistyötä, ja tavoitteena on tietysti turvata ne palvelut. [Välihuutoja vasemmalta] Sitä kritiikkiä, mitä te esitätte nyt yksityisiä palveluntarjoajia kohtaan, pidän täysin asiattomana. Meillä on erittäin hyvin tuottava yksityinen palvelusektori. Meidän tulee käyttää hyväksi myöskin sitä osaamista, mitä siltä sektorilta löytyy.

Mitä tulee sitten tähän vuokralääkärikeskusteluun ja siihen kattohintaan, niin sen työryhmän esitys, mitä edustaja Koskelakin tässä kritisoi, että laitettaisiin kattohinta valtion tasolla kaikille lääkäreille, ei vaan käytännössä toimi. Sitä ei pystytä lainsäädännöllä tekemään. Tämä uusi malli toimii eri tavalla, eli ajatuksena siinä on se, että hyvinvointialueet

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

itse sitoutuvat siihen, paljonko he voivat maksaa eri tason sairaanhoitajille, eri tason lääkäreille alueittain. Elikkä katsotaan sitä ihan eri kantilta, jolloin valtio ei ala määräämään, paljonko voi milläkin alueella maksaa, koska kysyntä ja tarve vaihtelevat tosi paljon. Olisi ihan mahdoton ylläpitää semmoista hintakattosäätelyä, eikä varmasti olisi ihan kaikkien lakienkaan mukaisesti mahdollista tällaista tehdä. [Krista Kiurun välihuuto]

Hyvän työn ohjelmasta kysyttiin, miten me turvaamme sen, että meillä on tarpeeksi hoitohenkilökuntaa. [Aki Lindén: Edellinen hallitus aloitti sen ohjelman!] — Kyllä aloitti, ja me jatkamme lisäämällä koulutuspaikkoja. — Myöskin tällä hetkellä Hyvän työn ohjelman puitteissa on vireillä useita pilotteja, [Anne Kalmarin välihuuto] millä pilotoimme työnjakoa eri ammattiryhmien kesken. Myöskin olemme asettaneet työryhmän miettimään lausuntojen ja todistusten tarpeellisuutta, mitä tarvitsee ja mitä ei tarvitse. Todistuksista ensimmäisenä esityksenä on eduskunnassa tällä hetkellä olevat ajokorttilausunnot ja niiden siirtäminen yksityisille palveluntuottajille, mikä helpottaa sitten ja antaa lisätyöaikaa meidän lääkäreille.

Me kokeilemme myöskin useita uusia: Ammatinharjoittajamalli on kokeilussa Länsi-Uudellamaalla tai ainakin alkaa ihan pian, kunhan saadaan ennakkoveropäätös siitä, miten verotus kohtelee ammatinharjoittajamallia. Meillä on myöskin kokeilussa tekoölyavustein kirjaaminen. Erittäin mielenkiintoisia projekteja, joilla haluamme kehittää, joilla säästämme sitä henkilöstön työaikaa. Tarpeellisilta osin, järkeviltä osin haemme niitä tekoölyn toteutusmahdollisuuksia, [Puhemies koputtaa] miten me voidaan sosiaali- ja terveystalouden tarjontaa helpottaa niillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.44 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Täällä käytettiin puheenvuoro, jossa sanottiin, että julkinen terveydenhuolto on tuhoutumassa. Juuri sen me haluamme tässä hallituksessa estää. [Vasemmalta: Leikkaamalla!] Kun me katsomme tätä kolmoishaastetta, joka sote-palveluissa meillä on käsissä, me haluamme turvata palveluiden oikea-aikaisen saatavuuden, osaajien riittävyyden ja rahoituksen riittävyyden. Se onnistuu ainoastaan rohkeasti uudistamalla. [Krista Kiuru: Eihän tuossa turvata mitään!]

Täällä on ollut esillä myöskin erilaisia lukuja sote-palveluista. Ajattelen, että meillä on tästä rahoituksesta tärkeitä muistaa kolme asiaa: Ensi vuonna kolmasosa valtion budjetista käytetään hyvinvointialueitten rahoitukseen. Se tarkoittaa 26,2:ta miljardia euroa, eli se on valtava määrä, ja se tarkoittaa myöskin sitä, että rahoitus kasvaa 2,2 miljardia euroa. Mutta on selvää, että kun me katsomme tätä kasvun vauhtia, miten nopeasti sote-menot kasvavat, niin jos me haluamme turvata tämän hyvinvointiyhteiskunnan palvelut myöskin tuleville polville, meidän on aivan välttämätöntä saada hillittyä tätä kustannusten kasvua, ja siksi tätä rohkeaa uudistamista tarvitaan.

No, täällä puhuttiin myöskin palveluista. Palveluiden puolella on paljon kehitettävää, mutta samaan aikaan voi sanoa, että palveluiden puolella ei ole nähtävissä kriisiä koko palvelujärjestelmän tasolla. Palvelut toimivat vakaasti, ja hoitoonpääsy on parantunut, olkoonkin, että alueiden välillä on tässä eroja. Haasteena ennen kaikkea on se, että painopiste on meidän koko sote-järjestelmässä aivan liian korjaava, eli me olemme liikaa sinne erikoistaseen painottuneesti, ja meidän pitää saada siirrettyä sitä painopistettä aikaisempaan vaiheeseen.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

Miten tätä painopisteen siirtoa, perustason vahvistamista ja palveluitten oikea-aikaista saatavuutta, sitten saadaan vahvistettua? Se oli hyvä kysymys täällä. Ensinnäkin alueet ovat itsehallinnollisia. Ne toimivat yleiskatteisen rahoituksen puitteissa, ja siellä sisällä haetaan tällä hetkellä paljon niitä ratkaisuja, millä saadaan tämä palvelu kohdentumaan oikea-aikaisesti. Me haluamme siinä tukea. Rahoitusmalliin me olemme kehittämässä HYTE-kerrointa, jolla palkitaan tällaisesta aikaisesta puuttumisesta ja aikaisen tuen antamisesta. Ja palvelureformitoimia, mitä ministeri Juuso vie eteenpäin, tehdään hyvinkin paljon. Muun muassa terapiatakuu ja nämä Kela-korvauksen uudenlaiset muodot ovat esimerkkejä siitä, miten haluamme edistää palveluitten oikea-aikaista saatavuutta.

Lisäksi me haluamme tukea hyvinvointialueita hyvien käytäntöjen käyttöön ottamisessa ja niiden leviämisessä. Niistä pääministeri toi tuossa aivan erinomaisia esimerkkejä. Digiklinikat ovat erinomainen lisä tähän peruspalveluitten tarjontaan. Jos ajatellaan, että kotisohvalta voi kännykän äpillä hoitaa jonkun asian ja välttää sen, että lähtee terveysasemalle käymään, niin se vapauttaa myöskin siellä terveysasemalla sitten aikaa jollekin toiselle käydä kasvokkaisesti asioimassa ja helpottaa myöskin sitä ihmistä, joka saa asiansa helpommin hoidettua. Nämä ovat niitä uudenlaisia tekemisen tapoja. Tai omalääkäri- ja oma-tiimimallit, joista on kokeiluja menossa monessa paikassa, ovat erinomainen käytäntö. Tai sitten tämä kotisairaanhoidon ja ensihoidon yhteinen liikkuva palvelu GerBiili, joka on Kanta-Hämeessä käytössä, joka ehkäisee päivystykseen joutumista turhaan. [Puhemies koputtaa] Nämä ovat sellaisia muotoja, joita tarvitaan, ja erinomaisia esimerkkejä siitä, [Puhemies koputtaa] miten me voimme uudistamalla yhtä aikaa hillitä kustannusten kasvua ja parantaa palveluihin pääsyä ja palveluiden saatavuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, kolme minuuttia, ja sitten jatkamme edustajien puheenvuoroilla.

14.47 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Koskelalle: te sanoitte, että me syytämme kaikesta edellistä hallitusta soteen liittyen — en kertaakaan äskeisen tiedontopuheenvuoroni aikana, en kertaakaan. Sen sijaan, kun te vaaditte meiltä jatkuvasti sitä, että pitää nopeammin tuoda niin korjauksia rahoitusmalliin kuin lisää lainsäädäntöä auttaaksemme hyvinvointialueita — siis te vaaditte sen edellisen hallituksen mallin korjaamista — niin koettakaa nyt päättää, onko se hyvä vai huono malli, että pitääkö sitä korjata vai onko se hyvä malli. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Eli me siis korjaamme edellisen hallituksen tekemää mallia.

Mutta jos yritettäisiin löytää tähän yhteinen lähtökohta. Mielestäni hallituksen tiedonannossa, jonka luin, annetaan lähtökohdaksi edellisen hallituksen malli. Siinä on paljon mahdollisuuksia, tämä on tehtävissä, [Antti Kurvinen: Kolme kertaa on jo mainittu edellinen hallitus!] mutta se on keskeneräinen, se vaatii paljon töitä. Tehdään sitä yhdessä alueiden kanssa.

Ensimmäinen asia: lopetetaan se haukkuminen, kun se kerran on olemassa, ja tehdään siitä hyvä. Toinen asia: kyllä minä vastineeksi toivoisin, että te antaisitte edes pienen arvon sille, että me olemme kaivaneet neljä miljardia euroa lisää jo nyt sosiaali- ja terveystalouden hoitamiseen. Neljä miljardia euroa lisää [Välihuutoja] — no, ilmeisesti te ette erota neljää miljoonaa neljästä miljardista, mutta se on valtava raha — ja se on jouduttu ottamaan jostain muualta pois. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Se on otettu jostain muualta pois, ja se on annettu hyvinvointialueille. Kun te täällä ilta toisensa jälkeen ja päivä toisen-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

sa jälkeen sanotte, että me otamme rahat pois hyvinvointialueilta, niin mihin se neljä miljardia hävisi — mihin se hävisi? Me pyrimme sillä turvaamaan suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut.

Nyt tällä hetkellä ollaan tilanteessa, jossa hyvinvointialueilla palvelut toimivat vakaasti. Hoitoonpääsy on käytännössä samalla tasolla kuin se on ollut, se ei ole heikentynyt. Sen lisäksi muutosohjelmat on tehty, hyvinvointialueet etenevät. Meillä on alueita, joissa on menty suorastaan erinomaista vauhtia eteenpäin. Kun me autamme kaikkia pääsemään, palvelut paranevat, rahat riittävät ja henkilöstö viihtyy. Tätä me ollaan tekemässä, tehdään tätä yhdessä.

Ei voi maalata sellaista kuvaa, että hyvinvointipalvelut ovat romahtamassa, ja vielä kauheampaa on väittää, että hallitus haluaa romuttaa julkiset palvelut. Ei pidä paikkaansa. Tai te sanotte, että me haluamme kaataa rahaa yksityisille. Emme vaan ihmisille, jotta he pääsevät esimerkiksi hedelmöityshoitoihin, tai nyt kokeilemme sitä, että yli 65-vuotiaat pääsevät Kela-korvauksen avulla yksityiselle samalla hinnalla kuin julkiselle. Siihen tulee hintakatto. Onko teillä jotain sitä vastaan, että yli 65-vuotiaat, jotka eivät ole työterveyden piirissä, voisivat käyttää tätä etua? [Ben Zyskowicz: Sanokaa, jos on vastaan, nyt on tilaisuus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.50 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslaissa sanotaan sosiaali- ja terveyspalveluista seuraavaa: ”Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.” Asia on juuri näin, kuten perustuslaissa lukee. Tietysti tässä maassa tulee olla kattavat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Arvoisa pääministeri, onko hallitus johdonmukainen päätöksissään ja peruu myös Varhauksen sekä Iisalmen sairaaloiden ympärivuorokautisten päivystysten lakkautuspäätökset, kuten teki Kouvolan kohdalla, kun ilmeni, että lakkautukset eivät tuo säästöjä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

14.51 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on EU:n nopeiten velkaantuva maa viime kevään tietojen perusteella. Siksi on kriittistä, että saamme talouttamme parempaan kuntoon, ja sen kuntoon saamisessa sosiaali- ja terveydenhuollon kulujen nousun hidastaminen on tärkeää. Sosiaali- ja terveydenhuoltoon kuluu lähes puolet valtion budjetista tulevaisuudessa. Hyvinvointialueet ovat aloittaneet erittäin hyvin toimintansa ja päässeetkin hyvin eteenpäin.

Tähän salikeskusteluun, kun näitä hallituksen toimenpiteitä talouden tervehdyttämiseksi käydään läpi, toivoisin hieman realismia. Esimerkiksi 14 vuorokauden hoitotakuu on ollut voimassa vasta vuoden ajan — siis vuoden. [Vasemmalta: Se toimii!] Niin että otamme nyt maltillisia askelia taaksepäin tässä hankalassa taloustilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

14.52 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te olette oikeassa siinä, että tämä sote-uudistus on paljon mainettaan parempi. On myös sannon, että politiikassa kannattaa olla varovainen siinä, mitä lupaa, mutta nyt te olitte kyllä vähän liian varovainen. Me odotimme keskustassa aika toiveikkaina tätä pääministerin ilmoitusta, että täällä olisi tullut selkeä viesti hyvinvointialueille, että tähän rahoituskriisiin annetaan ratkaisu valtion toimesta. Tai että nyt, kun hyvinvointialueet pakotetaan keskittämään lähipalveluita ja ikäihmiset kuljetetaan kauas läheisistään ja omaisistaan viimeisinä päivinään, olisi tullut selkeä viesti sosiaali- ja terveysministeriltä, että nyt lähdetään johtamaan näitten palveluiden uudistamista ja nyt otetaan tähän ihan uusi ote, jota on puolitoista vuotta odotettu. Siksi olen pettynyt siihen ilmoitukseen. Me emme saaneet mitään uutta. Suomalaisia ei kiinnosta hallintomalli. Heitä kiinnostaa, että palvelut toimivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.54 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintaympäristö on ollut suurten muutosten kourissa jo hyvinkin pitkään. No, ikääntyvien määrä kasvaa kasvamistaan, ja sitten toisaalta syntyvyys junnaa tuskastuttavan alhaalla. Vaikka täällä muun muassa edustaja Rostila edustaja Keskisarjan kanssa on erinäköisiä toimenpiteitä asian korjaamiseksi esittänyt, niin vielä ei muutosta näy.

Terveydenhuollon työntekijöiden saatavuus on haasteellista. Niin kuin on kuultu, liki kaikissa ammattiryhmissä eri sektoreilla osajia ei riitä nykytasaisen sairaaloiden palveluverkon ja päivystystoiminnan ylläpitoon. Taloudellinen tilanne on pakottanut meidät etsimään keinoja kustannusten kasvun hillitsemiseen.

No nyt, niin kuin tiedetään, hyvinvointialueiden rahoituksessa on iso, perinnöksi saatu rakenteellinen ongelma, ja tätä ongelmaa pyritään hallituksen esityksillä nyt pikkuhiljaa korjaamaan. Mikään pikainen ensiapu tämä ei tule olemaan, mutta toivotaan, että pidemmällä aikavälillä se varmasti tervehdyttää tätä tilannetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

14.55 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa voimakkaasti sote-rahoitusta, nostaa lääkkeiden hintoja, korottaa asiakasmaksuja, pienentää henkilöstömitoitusta ja heikentää hoitotakuuta. Samalla kun hyvinvointialueilta leikataan, ohjataan suuria varoja yksityiseen terveydenhuoltoon. [Ben Zyskoviczin välihuuto]

Hyvinvointialueiden alijäämien kattamiselle tulisi antaa enemmän aikaa. Lyhytnäköiset leikkaukset johtavat vain kasvaviin kustannuksiin, ja tähän päälle vielä hallituksen lailla suorittama sairaalaverkon karsinta itsehallinnollisilta hyvinvointialueilta.

Arvoisa pääministeri! Totesitte, että suomalaisten luottamus sosiaali- ja terveyspalveluihin paranee, kun tukea ja hoitoa saa oikeaan aikaan oikeasta paikasta. Totta, mutta tähän peilaten kysynkin: miten te vastaatte Savonlinnan, Varkauden tai Salon asukkaille yhdenvertaisten sote-palvelujen toteutumisesta esitystenne johdosta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

14.56 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on moneen kertaan todettu, syntyvyys on romahtanut, väestö ikääntyy, palveluntarve kasvaa, ja lisäksi kymmenen vuoden sisällä kolmasosa hyvinvointialueitten henkilökunnasta eläköityy. Samaan aikaan meillä on hallitus sitoutunut yhdeksän miljardin sopeutuksiin, ja ensi vuodelle laitetaan hyvinvointialueille 2,2 miljardia lisää rahoitusta. Valtiovarainministeriö ennusti noin 6—7 miljardin nousupainetta tälle hallituskaudelle.

Jos joskus, niin nytten me tarvitaan järjestelmää, jossa me voidaan tarkastella toiminnan sisältöjä ja miettiä, miten me saadaa tämä kustannuskehitys taitettua. Tämä systeemi meillä on juuri tehty: meillä on tehty hyvinvointialueuudistus, jonka perimmäiset ideat olivat nämä kaksi asiaa. Näillä se markkinointiin. Nyt kun sitä yritetään tehdä, se jostain syystä on jollain tavalla väärin.

Minä kysyisinkin ministeri Ikoselta, miten te itse näkisitte: miten me kunnioitetaan parhaiten tätä hyvinvointialueuudistusta — sillä, että me etsimme lisää miljardeja heitettäväksi sinne jokaisesta mahdollisesta kivenkolosta, vai sillä, että todella ruvetaan miettimään, mitä me niillä miljardeilla tehdään ja mitä sisältöä me niillä tuotetaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.57 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eihän tämä nyt vakuuta. Ensinnäkin hallituksella näyttävät olevan miljardit sekaisin, ja toisekseen hyvinvointialueet eivät saaneet tästä ilmoituksesta yhtään mitään irti. Suomalaisen terveydenhuollon taitettu indeksi näyttää pysyvän voimassa. Minun mielestäni kaikista pahinta on se, että te, arvoisa pääministeri, puhutte sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta kuin se olisi jonkinlainen armopala tai kuin se olisi jonkinnäköistä hukkaan heitettyä rahaa. Voin vain kuvitella, miltä tämä tuntuu heistä, jotka tekevät työtään siellä sosiaali- ja terveydenhuollossa, tai heistä, jotka jonottavat hoitoonpääsyä. Tämän lisäksi tämä hallituksen Kela-korvaus-kokeilu rahoitetaan julkisuudessa olleiden tietojen mukaan valtion omaisuutta myymällä — siis rahoitetaan valtion omaisuutta myymällä. Aikamoinen investointi, pakko sanoa, kun sen eivät mitkään viitteet tai asiantuntijankemykset osoita parantavan hoitoketjuja ja pitemmän päälle parantavan hoitoonpääsyä.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Missä vaiheessa hallitukselta on tulossa eduskuntaan sellaisia esityksiä, joilla todella vahvistetaan suomalaista terveydenhuoltoa ja ihmisten hoitoonpääsyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.58 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen sosiaali- ja terveys-, palo- ja pelastustoimi toimii pääosin hyvin. Hallitus tekee oikeita toimenpiteitä, joilla tehostetaan palveluja ja työnjakoa eri alueilla, sillä työvoima ja rahat eivät yksinkertaisesti riitä. Hallituksen esitys on, että hyvinvointialueilla on yksi joko yliopistollinen tai keskussairaala.

Hyvinvointialueiden tulee nyt kyetä tekemään myös itse päätöksiä ja sopeuttamaan toimintaansa. Tällä hetkellä päätöksenteko näyttää pitkittyviltä ja jatkuvien selvityksien teoita, jolloin tähän tarvitaan valtion ohjausta.

Hyvinvointialueiden tulee keskittyä digi- ja liikkuvien palveluiden aktiiviseen kehitykseen, keventämään hallintoa ja vuokratyölääkäreiden käyttöä. Ennalta ehkäiseviä palvelui-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

ta tulee tiivistää yhteistyössä järjestöjen ja yhdistyksien kanssa. Hoitoprosesseja tulee sujuvoittaa, johtajuutta korostaa, ja sitä kautta henkilöstön hyvinvointi ja tehokkuus paranee. Jokaisen suomalaisen on myös itse kannettava vastuuta omista elintavoistaan ja hyvinvoinnistaan, jolloin meistä jokainen pystyy omalta osaltaan [Puhemies koputtaa] keventämään sosiaali- ja terveyspalveluiden kuormittavuutta. [Aino-Kaisa Pekonen: Koko ajan alkaa tiukentua tämä meininki! — Oikealta: Liike on lääke!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.00 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Niin kuin edustaja Strandman edellä, te, pääministeri Orpo, olette toistuvasti vedonnut hyvinvointialueisiin. Te totesitte Iltalehden haastattelussa seuraavasti: ”Odotan hyvinvointialueiden päättäjiltä hyvää harkintaa siinä, että kun heillä on autonomia päättää palveluiden järjestämisestä, että he parhaan kykynsä mukaan pyrkivät löytämään ratkaisuja, jotka eivät aiheuta pitkällä aikavälillä lisäkustannuksia.”

Mutta, pääministeri Orpo, ei tämä ongelma ratkea vetoamalla hyvinvointialueiden päättäjiin. Kun alijäämä pitää kattaa, niin se pitää kattaa tai se pitää itkeä ja kattaa. Tässä tiukassa tilanteessa hyvinvointialueiden päättäjät ovat pakkoraossa ja he ajautuvat tekemään väkisin sellaisia säästöjä, jotka uhkaavat kostausta pitkällä aikavälillä. Ratkaisu ei siis todellakaan ole vedota hyvinvointialueiden päättäjiin. Kyllä he tietävät, minkälaisessa pinteessä he ovat. Ratkaisu on antaa lisää aikaa tämän alijäämän kattamiseen. [Vasemmalta: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.01 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hallitus kasvattaa terveydenhuollon jonoja romuttamalla hoitotakuun, asiakasmaksuja korotetaan, lääkekorvauksia heikennetään, mutta samalla varaatte puoli miljardia yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksiin. Eniten näitä korvauksia maksetaan suhteessa väestöön Westendin ja Suvisaariston postinumeroalueilla, siis Espoossa. Siellä 66 prosenttia asukkaista käyttää näitä teidän jakamianne rahoja käydäkseen yksityislääkärillä. Ja sattuu vielä olemaan niin, pääministeri Orpo, että samoilla alueilla kokoomuksen kannatus on eduskuntavaaleissa huippulukemissa, Westendissä yli 60 prosenttia. Onhan tämä härskiä. [Juho Eerolan välihuuto] Te heikennätte rajusti julkisen terveydenhuollon tasoa mutta tuette yksityistä palvelua ja samalla sote-bisnestä. Te tuette julkisista varoista teidän omia äänestäjiänne, omaa porukkaanne. Ei tämä ole terveyspolitiikkaa, vaan kokoomuksen sosiaalipolitiikkaa, satojen miljoonien tulonsiirto hyväosaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.02 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, kyllä se nyt vain niin on, että te jatkatte tätä sote-uudistusta leikkaamalla. Te esimerkiksi pidennätte hoitojonoja romuttamalla hoitotakuun, ja se rahoitetaan hyvinvointialueilta pois. Te teette erittäin surullisen arvovalinnan: te leikkaatte myös vanhustenhoivasta. Te heikennätte vanhustenhoivan hoitajamitoitusta, ja se kyllä heikentää vanhustenhoivan laatua ja turvallisuutta, ja tämä on todella väärin. Muistattekko, pääministeri, että tämä hoita-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

jamitoitus aikanaan säädettiin siksi, että ilmeni vakavia puutteita ja laiminlyöntejä vanhus-tenhoivassa? Tämä oli se syy, miksi tämä aikanaan säädettiin. Tämä on virhe, ja tätä esi-merkiksi kaikki työntekijäjärjestöt vastustavat, sillä onhan tämä myös alan henkilöstölle, joka tekee arvokasta työtä, kova isku. Esimerkiksi tämän päivän tuore Talentian julkilau-suma sanoo: ”Haavoittuvimmassa asemassa olevien vanhus-ten palveluista leikkaaminen on eettisesti väärin ja vastoin suomalaisen yhteiskunnan arvoja.” Tähän on, puhemies, erit-täin helppo yhtyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

15.03 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haastavaa keskustelua, mutta eteenpäin on mentävä. — Marinin hallituksen sote-uudistuksella luo-tiin meille tämä hallinto, [Antti Kurvinen: Edellinen hallitus mainittu! Bingo!] ja nyt on palveluiden aika ja niiden kehittämisen sekä lainsäädännön päivittämisen aika.

Rahoituksiakin suurempi ongelma hyvinvointialueilla on henkilöstö ja henkilöstön pu-la. Esimerkki henkilöstöpulasta nyt vaikka sieltä erikoissairaanhoidon puolelta: erikoislää-käreistä 52 prosenttia saavuttaa eläkeiän vuoteen 2035 mennessä. Monella erikoisalalla valmistuvien erikoislääkärien määrä ei tällä hetkellä riitä korvaamaan eläköityvien mää-rää. [Petri Honkosen välihuuto] Erikoislääkärien määrän kasvu alkaa vasta 30-luvulla.

Kustannusten hillitsemiseksi on erittäin tärkeää, että hyödynnämme ja monistamme toi-miviksi todettuja käytäntöjä ja muun muassa Hyvän työn ohjelmaa, joka hallituksen halli-tusohjelmasta löytyy. Sen lisäksi meidän pitää alueilla huolehtia siitä, [Puhemies koput-taa] että palveluja voidaan kehittää ja sitä kautta löytää kustannustehokkuutta [Puhemies koputtaa] ja uusia toimintamalleja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.05 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua seu-raavat ihmiset ovat huolissaan siitä, pääsevätkö he hoitoon tai saavatko heidän läheisensä hoivaa ja hoitoa lähellä kotiaan ja lähellä omaisiaan. Hyvä pääministeri, valitettavasti äs-ken kuultu puheenvuoronne ei vastannut näihin oikeutettuihin huoliin.

Pikemminkin vaikuttaa siltä, että tilanne ei ole enää hallituksella hallussa. [Antti Kurvi-nen: Näin se on!] Asiakkaiden lisäksi myös sote-alan ammattilaiset ovat nimittäin huolis-saan. Hallituksen ajamien pakkotahtisten säästöjen vuoksi hoitajat, lääkärit ja sosiaalityön-tekijät joutuvat tekemään työtään keskellä jatkuvia muutosneuvotteluita ja pelkäämään työpaikkojensa puolesta. Ja tämä kaikki siis samalla, kun ammattilaisista on huutava pula. Eihän tässä yhtälössä ole mitään järkeä, eikä se tuo ratkaisuja.

Jos ette hallituksessa ole huolissaan siitä, mitä tämä politiikkanne aiheuttaa hoivaa ja hoitoa tarvitseville ihmisille tai hyvinvointialueiden työntekijöille, kysyn teiltä: tunnista-tteko edes alan yrittäjien vaikean tilanteen? [Puhemies koputtaa] Olen nimittäin saanut pal-jon huolestuneita yhteydenottoja myös sote-alan pieniltä yrittäjiltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.06 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ajattelin hiu-kan, jos puhemies sallii, laajentaa pelastustoimen puolelle, koska tämän hyvinvointialueen

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

momentin avulla myöskin pelastustoimi sen budjettinsa saa. Ja jos katsotaan, niin vuonna 22 pelastustoimen kokonaiskustannustaso oli 488 miljoonaa ja nyttens ensi vuoden budjetissa pelastustoimi näyttää saavan 589 miljoonaa, mutta tällä kuitenkin tehdään se lakisääteinen pelastustoimen palvelutaso, tuotetaan se, ja se on hyvä myöskin jatkossa säilyttää. Totta kai meillä on ongelmia joiltakin osin pelastustoimen puolella. Siellä taloustilanne voi olla tiukka ja myös on investointikustannuksia ja niitä investointivajeita. Kuitenkin pelastustointia tehdään isolla sydämellä ja se on kustannustehokasta toimintaa. Meillä on sopimuspalokuntalaisia, ja heidän toimintansa ansiosta tämä on hyvinkin edullista.

Myös tämä pelastustoimen asia kannattaa [Puhemies koputtaa] muistaa ajatellessa koko hyvinvointialuetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.07 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä paljon puhutaan ohjauksesta, ja hyvinvointialueet tekevät sen sisällön. Tuossa kävin läpi sitä, miten tätä ohjausta tänä päivänä tehdään ja kuinka palvelutarpeen kasvusta korvataan 80 prosenttia, eli 20 prosenttia leikataan. Jälkikäteistarkastuksista leikataan 5—30 prosenttia, hoitajamitoituksen osalta rahat otettiin pois, myös asiakasmaksujen muutoksista rahat otettiin pois, ja sitten meillä on alimittainen hyvinvointialueiden indeksi, joka ei vastaa tätä kustannusten nousua, eli meillä on monia taloudellisia jarruja tässä näin.

Se minua tässä mietityttää eniten, että kun näitä taloudellisia mittareita on laitettu näin tiukoiksi ja hallitus on niitä vielä kiristänyt, niin missä kohtaa tulee sitten muunlainen ohjaus kuin tämä taloudellinen ohjaus. Missä kohdassa ruvetaan puhumaan laadullisesta ohjauksesta? Sitä ei tässä keskustelussa juuri ole näkynyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

15.08 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Lohi oli siinä aivan oikeassa äsken, että ihmisiä ei kiinnosta hallintomalli, mutta siinä onkin yksi ongelman ydin. Sote-uudistuksessa on keskusteltu aivan liikaa hallinnosta, aivan liian vähän siitä, että hyvää hoitoa ja hoivaa ei ole ilman riittävää ja hyvinvoivaa henkilöstöä. Henkilöstöpula ja siitä johtuvat korkeat vuokrahenkilöstökustannukset ovatkin tällä hetkellä yksi Suomen soten suurimmista ongelmista. Noin 700 miljoonaa euroa on merkittävä osa soten kustannusnoususta tällä hetkellä.

On äärimmäisen hyvä, että te, ministeri Juuso, olette ottanut mallia Ruotsista ja tuotte tämän niin sanotun Ruotsin mallin, jolla voidaan yhtenäistää hintakattoa ja myös vuokralääkäripalveluiden ehtoja. Erittäin tärkeää on myös se, että tarkastellaan tehtäväjakoja sotehenkilöstön keskuudessa niin, että lääkärit saavat tehdä sitä työtä, mihin heidät on koulutettu, sairaanhoitajat sitä, mihin heidät on koulutettu, ja lähihoitajat sitä, mihin heidät on koulutettu. Miten nämä tärkeät uudistukset etenevät? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

15.09 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme täällä salissa kaikki varmasti samaa mieltä tavoitteesta siirtää terveydenhuollon painopistettä kalliista erikoissairaanhoidosta varhaisen vaiheen toimenpiteisiin, mutta ky-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

symys on, miten tämä tavoite aiotaan saavuttaa, kun te, hyvä hallitus, muun muassa kohdistatte leikkauksia niihin järjestöihin, jotka tekevät tärkeää ennaltaehkäisevää työtä, kun te nostatte liikuntapalveluiden arvonlisäveroa, kun te nostatte sotien asiakasmaksuja, mikä nostaa ihmisten kynnystä hakeutua hoitoon varhaisessa vaiheessa, ja ennen kaikkea kun te pidennätte hoitotakuuta. Eikö tämä vaikeutta hoitoonpääsyä?

Toinen kysymys, joka on erittäin ajankohtainen: hyvä hallitus, miten te reagoitte siihen, että sote-palvelut kärsivät nyt niin paljon, että kielelliset oikeudet ovat vaarassa näinä säästövaatimusten ja keskittämisten aikoina?

Svenskspråkig service lider extra hårt då servicenät nu försvagas utan ordentliga språkkonsekvensbedömningar, och de här nedskärningarna i vården drabbar svenskan skoningslöst.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, tack. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

15.11 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen suomalainen ansaitsee hyvää hoitoa ja hoivaa silloin, kun sitä tarvitsee — tästä me olemme varmas-ti kaikki samaa mieltä. Suomalainen sosiaali- ja terveystaloustalouden järjestelmä ei ole tuhoutu-massa. Siellä on suuria haasteita erityisesti jonojen pituuden kanssa ja kustannuskehityk-sen kanssa, mutta on hämmästyttävää, suorastaan surkuhupaisaa, että keskusta ja vasem-mistopuolueet viime kaudella tekivät sote-mallin ja tällä kaudella käyttävät kaiken energi-ansa pelotteluun, vastakkainasettelun lietsontaan ja jokaisen korjausehdotuksen vastusta-miseen, joita hallitus nyt lukuisia tänne tuo. [Keskeltä: Me välitämme vain kansalaisten viestejä!]

Kysymys kuuluu: Jos 2,2 miljardia lisää sote-menoihin ensi vuodelle ei riitä, niin kuin-ka paljon pitäisi antaa — kolme, neljä, viisi, kuusi miljardia — samalla kun valtio velkaan-tuu 12 miljardia vuodessa? Mistä te leikkaisitte nämä rahat? [Hälinää — Anne Kalmarin välihuuto] Koulutuksesta? Turvallisuudesta? Teidän vaihtoehtonne [Puhemies koputtaa] on täysin epäuskottava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.12 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos to-della paljon pääministerille tästä keskustelutuokiosta, mutta kaikella rakkaudella: Minkä takia teidän hallitusohjelman liitteessä sitten kerrotaan, että te leikkaatte sosiaali- ja ter-veyspalveluista lähes puolitoista miljardia euroa, ja sitten teillä on näissä lisäleikkauksissa tullut vielä lisää leikkauksia? Minkä takia tämä on sitten leikkaus toisaalla, mutta tässä sa-lissa se ei ole leikkaus vaan se on vain lisäraha? [Pia Viitanen: Hyvä kysymys!]

Meillä keskustassa kuitenkin riittää hyviä ehdotuksia sotien kuntoon laittamiseen. Ennal-taehkäisyyn kannattaa satsata, se on halpaa: liikutaan, syödään hyvää ruokaa, satsataan uneen, kuorolauluun, kulttuuripalveluihin, kirjastoihin ja yleensä hyvään elämään. Peru-taan sote-leikkaukset, viedään Kela-matkojen rahoitus hyvinvointialueille, viedään yhtei-set pelisäännöt vuokralääkäreiden käyttöön, vähennetään byrokratiaa, kuten tarpeettomien lausuntojen ja todistusten kirjoittamista, ja annetaan hyvinvointialueille valta päättää esi-merkiksi päivystyksistä ja sairaaloista. He tietävät [Puhemies koputtaa] itse parhaiten, mis-sä niitä päivystyksiä pitää pitää. [Antti Kaikkonen: Siinä oli ratkaisua myöskin!]

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.13 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on koko ajan halunnut rahoittaa sotea nimenomaan Kela-korvausten kautta, vaikka tilastotieto osoittaa, että rahoitus ohjautuu näin vain harvoille. Nyt hallitus toi uuden Kela-mallin, jossa muun muassa silmälääkärin Kela-korvausta nostetaan 60—70 euroon. Kun tämä vuokralääkärikohu alkoi, niin se alkoi nimenomaan juuri siitä, että vuokrasilmälääkäreiden korvaukset Etelä-Karjalassa nousivat ihan kohtuuttomalle tasolle, mutta Kela-korvaus oli tuolloin vain 8,90 euroa per käynti eli todella paljon alhaisempi.

En ollenkaan vastusta sitä, että yksityistä käytetään palvelun lisäksi esimerkiksi jononpurkuun ostopalvelun kautta, mutta kuinka kummassa hallitus aikoo näillä Kela-korvaus-tasoilla saada julkisen palvelun henkilöstön riittämään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

15.14 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, kyllä se nyt vaan on niin, että te teette massiivisen systeemitason muutoksen, johon liittyy hyvinvointivaltion romuttaminen. Te leikkaatte sote-palveluista puolitoista miljardia, siihen liittyvät myös nämä sosiaalihuollon sadan miljoonan leikkaukset, jotka on miesten kesken saunaporukassa sovittu ohi vastuuministerin, ja sen lisäksi te käytte myös työntekijöiden asemaan kiinni monella tavalla. Itse te sanotte, että te korjaatte, uudistatte, kehittäte, ja korostatte vielä, että GerBiili-auto ja digiklinikka ovat teidän ratkaisujanne. Ratkaisevatko ne näitä miljarditason vajeita, joita sote-palveluissa tällä hetkellä on? Kaikkea tällaista hyvää tietenkin pitää tehdä, mutta eivät ne korvaa näin massiivisia leikkauksia millään tavalla. Täällä on kysytty nyt monta kertaa, mikä on teidän vastaus hyvinvointialueiden hätään. Sitä emme ole vielä saaneet kuulla tässä keskustelussa, emme ole saaneet kuulla [Puhemies koputtaa] sitä, pääministeri Orpo, koko sinä aikana, kun te olette ollut vallassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.16 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, pääministeri Orpo, haluan nyt todeta, että ei täältä oppositiosta kukaan sotkenut satoja miljoonia tai miljardeja tässä keskustelussa. Ja ministeri Juuso, ei täällä salissa ole käynnissä mitään kinaa siitä, pitääkö kaikki palvelut tuottaa julkisella tai yksityisellä sektorilla. Ei täällä ole sellaista kinaa olemassa, eikä kukaan ole sellaista esittänyt, että joko—tai. Kysymys on siitä, että se raha, mitä tälläkin hetkellä kaadetaan tehottomasti — lisärahoitus — ei pura näitä jonoja. Te olette sen joutuneet jo tunnustamaan, mutta edelleenkin se jatkuu ja ilmeisesti tulee jatkumaan vielä aika pitkään, jos olen oikein ymmärtänyt. Pieniä ovat aina ne rahat silloin, kun puhutaan yksityisen terveydenhuollon tukemisesta, mutta sitten kun kysymme teiltä, että auttaisitte näitä alueita pitämään kiinni siitä kahden viikon hoitotakuusta, niin aina se raha on aivan liian iso. Se kyllä pitää leikata pois, [Puhemies koputtaa] mutta sitten 500 miljoonaa on liian pieni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

15.17 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä sote-uudistus tietenkään kerralla täydelliseksi tai virheettömäksi tullut, ei tietenkään. Sitä pitää korjata. Sitä pitää parantaa. Toivoimme, että olisimme kuulleet vähän enemmän tämän tyyppisiä ratkaisuja tänään, mutta ne jäivät liian vähäisiksi.

Hallituksen leikkaukset sen sijaan kyllä vaikuttavat alueisiin. On iso riski ja todennäköistä, että hoitojonot alkavat jälleen pidentyä. Se tarkoittaa sitä, että ihmiset ovat jonoissa entistä sairaampia ja heidän hoitamisensa kuntoon tulee maksamaan entistä enemmän. Ei siitä kummoisia säästöjä saa, ja potilasturvallisuus kärsii.

Nämä palvelut ovat tärkeitä. Jokainen meistä niitä elämänsä aikana tarvitsee, kuka enemmän, kuka vähemmän. Jokainen tietää senkin, että hyvinvointialueet ovat tällä hetkellä isoissa vaikeuksissa. Asiat pitää laittaa kuntoon.

Arvoisa puhemies! Me emme ole tyytyväisiä tänään kuultuun. Keskusta tulee jättämään välikysymyksen tästä aiheesta, jotta saadaan kunnollisia vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.18 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos puhemies! Tässä edellä kollegat oppositiopuolueista ovat vähän moittineet tätä pääministerin ilmoitusta, että anti on jäänyt laihaanlaiseksi. Se voi olla niin, mutta kannattaa myös kuunnella hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja tässä salissa. Tuntuu, että hallituspuolueiden edustajien keskenään ei ole täyttä selvyyttä siitä, minkä pitäisi olla suunta.

Edustaja Kaunistola totesi, että eteenpäin on mentävä, ja siitä on periaatteessa helppoa olla samaa mieltä, mutta edustaja Valtola ehkä äkillisessä suorasukaisuuden puuskassaan meni toteamaan, että nyt otetaan askelia taaksepäin. [Antti Kurvinen: Se oli rehellisesti todettu!] Kyllähän edustaja Valtola tässä on enemmän oikeassa kuvatessaan hallituksen sosiaali- ja terveystalouden linjaa.

Paljon puhuva oli myös se puheenvuoro, jossa edustaja Väyrynen kertoi, halutaanko tässä, että julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin kaadetaan lisää rahaa. En itse ajattele, että kyse on rahan kaatamisesta silloin, kun valtion varoja käytetään siihen, mikä on kaikkein tärkeimpiä tehtäviä, [Puhemies koputtaa] siihen, että huolehditaan, että jokaisella suomalaisella on heidän tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut. En kyllä menisi kutsumaan sitä kaatamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

15.19 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäi vielä mietityttämään tämä ostopalveluihin liittyvä helmikuinen selvitys, etenkin kun täällä hallituksessa kritisoitiin selvitysten päällekkäisyyttä.

Ministeri Juuso, te sanoitte äsken, että hintakatto ei toimi ja siksi tarvitaan muun muassa uusi selvitys, mutta tässä helmikuun selvityksessähän esitettiin hintakaton lisäksi kaksi muutakin korjausehdotusta, ja ne ovat vuokratyövoiman käytön viimesijaistaminen ja vuokratyövoiman käytön irrottaminen muiden ulkoistusten sääntelystä. Mitä näille muille asioille kuuluu, vai tarvitaanko näihinkin uusi selvitys?

Sitten toisaalta, ministeri Juuso, te sanoitte myös, että uusi selvitys tarvitaan siksi, että vastuun täytyy olla ensisijaisesti hyvinvointialueilla, mutta tässä helmikuun selvityksessäkin sanotaan ihan sama asia. Lainaan nyt ministeriönne omaa tiedotetta, jossa kirjoitetaan

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

näin: ”Hyvinvointialueiden omat toimet ovat ensisijaisia.” Eli oletteko te, ministeri Juuso, lukenut tämän selvityksen? Jos olette, niin miten te suhtaudutte sen esittämiin ratkaisuehdotuksiin, joita tässä äsken luettelini olettaen, että hintakatto on nyt poissuljettu tästä keinovalikoimasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.20 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä punavihreä oppositio vasemmistoliitosta ja edustaja Yrttiahosta keskustaan väittää, että hallitus laittaa suuret rahat yksityissektorille ja romuttaa tai jopa tuhoaa julkisen sektorin terveys- ja sote-palvelut. Katsotaan nyt näitä faktoja: Tällä vaalikaudella hallitus laittaa 330 miljoonaa tai, jos niin haluatte, 500 miljoonaa siihen, että ihmiset pääsevät hoitoon myös yksityisen sektorin tuella. Samanaikaisesti hallitus lisää, siis laittaa sinne lisää, puoli miljardia [Vasemmalta: Leikkaa!] ja samanaikaisesti laittaa lisää julkiselle sektorille arviolta noin 8 000 miljoonaa euroa, siis lisää — tuonne 500 miljoonaa lisää, tänne 8 000 miljoonaa lisää vaalikauden aikana — [Keskustasta: Avovalinta!] ja te kehtaatte väittää, että tässä on arvovalinta, tässä tuhotaan, tässä — mitä kaikkea — romutetaan julkinen puoli. Se on aivan väärä väite.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, kolme minuuttia.

15.22 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Kun tämä hallitus alkoi toimimaan, meillä oli edessä isoja haasteita liittyen hyvinvointialueisiin. Hyvinvointialueilla oli ihan uusi hallintorakenne. Se on niin suuri rakenteellinen uudistus, että sitä ei ole tehty koko Euroopan alueella missään muualla. Se on iso uudistus, ja se tarkoittaa, että se vaatii myöskin uusia toimintatapoja, se vaatii sopeutumista henkilöstöltä, uuden oppimista.

Me tultiin myöskin tilanteeseen, missä meillä on huutava pula henkilöstöstä. Tultiin tilanteeseen, missä kustannuskehitys on liian jyrkkää, mistä meidän valtiontalous ei kerta kaikkiaan selviä. Meidän on saatava julkisen talouden kustannukset ainakin pysähtymään tällä kaudella. Se on tavoite, ja se tarkoittaa, että meidän täytyy miettiä uusia toimintatapoja.

Perusterveydenhuollon hoitoonpääsyn osalta on olemassa tällä hetkellä digivastaanottoja, etävastaanottoja, enenevässä määrin kotiin tuotavia palveluja. Nämä helpottavat sitä hoitoonpääsyä, vähentävät sitä ruuhkaa sinne lääkäripalveluihin ja sinne terveyskeskukseen. Nämä ovat hyviä toimenpiteitä. Näitä viedään eteenpäin kaikilla hyvinvointialueilla, ja he tekevät sen ihan vapaaehtoisesti.

Erikoissairaanhoidossa meidän on tehostettava erikoissairaanhoidon toimintaa. Meidän on purettava päällekkäistä, tehotonta päivystystä. Ei voi olla niin, että meillä päivystävät leikkaussalihenkilökunta ja muutama erikoislääkäri yöaikaisesti, vaikka siellä yöllä ei periaatteessa tapahdu yhtään mitään. Ei näin voi olla. Se henkilöstö, mikä meillä siellä on, täytyy käyttää tehokkaasti, [Antti Kurvisen välihuuto] keskittää se erikoissairaanhoidon palvelu sellaisiin yksiköihin, missä voidaan tehokkaasti hoitaa erikoissairaanhoitoa, ja tätä me olemme tekemässä muun muassa sairaalaverkkouudistuksella. [Antti Kurvinen: Yöpäivystys on turhaa!] Tavoitteena on tehostaa toimintaa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Tavoitteena on myöskin purkaa erikoissairaanhoidon jonoja.

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

Me tuomme toukokuun alusta terapiatakuun sikäli, mikäli eduskunta sen hyväksyy hallituksen esityksen mukaisesti. Me tuomme tekoälyyn liittyen monia uudistuksia, jotka tulevat tässä vielä tämän hallituskauden aikana todennäköisesti, liittyen myöskin ammatinharjoittajamalliin, omalääkärimalliin. Tavoitteena on kehittää palveluja, uusia toimintatapoja. Me emme voi hallituksena tehdä tätä yksin. Me tarvitsemme siihen hyvinvointialueita ja kaikkia teitä. Tämä on tehtävä yhteistyössä, jotta me tässä onnistumme. Peräänkuulutan kaikilta hyvinvointialueilta rohkeutta uudistua ja hyvää johtajuutta. [Ben Zyskowicz: Hyvä puheenvuoro! — Vasemmalta: Samaa toivoisi hallitukselta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.24 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Täällä sanottiin hyvin, että suomalaisia ei kiinnosta hallintomalli vaan se, että palvelut toimivat. Juuri siitä syystä tämä hallitus käänsi katseensa nyt nimenomaan ihmisten palveluihin ja niiden uudistamiseen. Me teemme parhaamme, että tämä luotu kokonaisuus saadaan toimimaan ihmiselle parhaalla mahdollisella tavalla. Se vaatii meiltä laajaa korjaussarjaa, ja olen sitä useamman kerran täällä kuvannut, mutta kun todettiin, että ei olla kuultu, niin kerrataan vielä: Me olemme uudistamassa rahoitusmallia. Me olemme uudistaneet jo hyvinvointialueiden ohjausta, jotta se tukee niitä onnistumaan työssään. Me olemme parhaillaan kehittämässä yksikkökustannusten laskentaa, jotta alueet tuntevat oman tuotantonsa ja omien palveluittensa kustannukset. Me viemme eteenpäin Hyvän työn ohjelmaa. Olemme lisänneet koulutuspaikkoja merkittäväällä tavalla. Meillä on lukuisia palvelujen kehittämiseen liittyviä uudistuksia käynnissä. Me viemme eteenpäin digitalisaatiota ja teknologiaa näissä palveluissa. Tunnistamme myöskin sen, että me tarvitsemme tähän työhön kaikki resurssit — jos tämä nykyinen hallintomalli on ideologisesti painottunut julkiseen hallintoon ja julkisiin palveluihin, niin me näemme, että me tarvitsemme kaikkia, ja avaamme sitä sekä monituottajuuden esteitä purkamalla että ottamalla myöskin Kela-korvaukset käyttöön ja sitä kautta parantamalla ihmisten palveluitten saatavuutta. Näen, että se on ihmisten etu, ja tuemme alueita ihan kaiken kaikkiaankin tällä työllä onnistumaan. Eli korjaussarja, mitä teemme, on todella laaja. Ei ole olemassa yhtä ainoata autuaaksi tekevää keinoa, ja me kaikki tiedetään tässä salissa se.

Toiseksi täällä kysyttiin rahoituksesta: Rahoitusmallia ollaan tosiaan uudistamassa, ja korjaan sen verran, että kun täällä puhuttiin tästä jälkikäteistarkistuksen omavastuullisuudesta, niin se voi toimia molempiin suuntiin. Se voi joko lisätä tai vähentää rahoitusta, ja se on semmoinen kannustin kustannusten hillintään. Lisäksi olemme uudistamassa tätä rahoitusta niin, että se kohdentuu jatkossa paremmin. Nämä uudistukset tulevat sitten vuonna 26 voimaan.

Rahoitukseen liittyen vielä se kulma, kun kysyttiin tästä alijäämästä: Alijäämäkauden pidentämiseksi ei ole valmisteilla muutoksia. Alijäämät on joka tapauksessa jossakin kohdassa katettava, ja me näemme, että ne alueet, joilla alijäämän kattamisen työtä on lähdetty tekemään aikaisessa vaiheessa, ovat jo tällä hetkellä paljon paremmalla uralla kuin ne, joissa sitä on siirretty myöhemmäksi vaiheeksi. Sen takia tällainen etupainotteisuus toimituksessa on kannattavaa. Me näemme tällä hetkellä, että tässä on isoja alueellisia eroja alueitten osalta, miten ollaan menossa. Osa alueista näyttää kirkkaasti saavuttavan tämän alijäämän kattamisvelvoitteen, ja osalla tässä näyttää olevan isompia haasteita, mutta olennaista on tällä hetkellä se, että jokainen alue tekee kaiken mahdollisen työn sen eteen, että alijäämät

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

saadaan katettua oikeassa vaiheessa. Se, että talous ja toiminta kulkevat käsi kädessä, on se keino, jolla me turvaamme nämä palvelut sitten pitkälläkin aikavälillä, ja sen takia se on niin tärkeää.

Vielä totean, kun täällä on kannettu huolta palveluitten turvaamisesta, että tässä lainsäädännössä on olemassa myöskin ne mekanismit, joilla turvataan se, että viime kädessä ihmisten palvelut on turvattu. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä pääministerille, olkaa hyvä.

15.28 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Vielä kerran näistä Kela-korvauksista, joista vasemmisto-oppositio on taas tehnyt ideologista taistelua, kertaan, mihin hallitus suuntaa tämän ylimääräisen Kela-korvauksen: siis hedelmöityshoitoihin, mielenterveyspalveluihin pääsyyn, gynekologivastaanotolle pääsyyn ja yli 65-vuotiaille kokeiluna yksityiselle perusterveydenhuollon lääkärikäynnille pääsyyn. Minusta tämä on erinomainen asia, ja tässä paikataan juuri niitä kohtia, joissa julkinen puoli ei pysty tarjoamaan näitä palveluita. Mikä tässä on väärin?

No sitten, keskusta ei siis kuullut tässä vastauksessa konkreettisia esimerkkejä. Kannattaa lukea se, jos ei kuullun ymmärtäminen pelaa. [Välihuutoja] Siinä oli vähintään toistakymmentä konkreettista asiaa, jotka ovat ihan todellisia.

Esimerkiksi edustaja Honkasalo naureskeli täällä, kun puhuttiin digitaalisista palveluista. Se vain on tulevaisuutta — tervetuloa tulevaisuuteen. Näillä tavoilla, muun muassa digitalisoiduilla palveluilla, [Veronika Honkasalon välihuuto] me tullaan järjestämään tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalvelut. Niin tehdään itse asiassa hyvin pitkälle jo tällä hetkellä. Tulkaa pois sieltä menneisyydestä. [Pia Lohikoski: Tehän olette ottamassa nyt pari askelta taaksepäin!]

Sitten viimeinen, oikeastaan yhteenveto tästä keskustelusta, keskustalle ja miksei muillekin: Kun tämä opposition kritiikki tiivistyy kahteen sanaan, ”antakaa rahaa”, siinäkö on teidän sote-uudistuksenne? No jos se on näin, että hyvä, hoidetaan tämä lisärahalla, niin silloin teillä on velvollisuus jälleen kerran kertoa, mistä ne lisärahat otetaan. Siis otetaanko velkaa lisää vai leikataanko muualta? Haluatteko leikata koulutuksesta, sivistyksestä? [Välihuutoja] Vai haluatteko leikata puolustuksesta, turvallisuudesta? Teidän on vastattava näihin kysymyksiin. Se päivä vielä tulee, kun te joudutte näyttämään sen vaihtoehtonne, [Veronika Honkasalo: Meillä on vaihtoehto!] ja silloin näiden miljardien, joita te olette vaatineet lisää, pitää löytyä niistä papereista. [Veronika Honkasalo: Sanokaa tämä hyvinvointialueille!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä ministeri Multala, lyhyt puheenvuoro, olkaa hyvä.

15.30 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon paitsi rahojen riittävydestä myös henkilöstön riittävydestä, ja kun kuuntelee hyvinvointialueita, niin se, miten me saamme henkilöstön riittämään hyvinvointialueilla nyt ja tulevaisuudessa, tuntuu olevan jopa vielä suurempi haaste kuin se rahojen riittävyys. Myös eläköitymisen myötä meiltä poistuu merkittävä määrä ammattilaisia sote-alalta, ja sen vuoksi on erittäin hyvä, että olemme kyenneet nyt lisäämään aloituspaikkoja sote-alal-

Punkt i protokollet PR 106/2024 rd

le: 43 miljoonaa lisärahoitusta käytetään tässä aloituspaikkoihin vanhan päälle, ja se kohdennetaan pääosin sote-alalle sairaanhoitajien, bioanalyttikoiden ja röntgenhoitajien kouluttamiseen. Tästä päätettiin vuosi sitten budjetin yhteydessä. Nyt sitten vielä uutena asiana on saatu päätöksellä kohdennettua lisärahoitusta lääkärin kouluttamiseen. Nämä aloituspaikat on nyt pääosin täytetty jo tästä syksystä alkaen, jolloin voimme sitä kautta lisätä lääkärikoulutusta noin 70 paikalla vuodessa.

Tämän lisäksi panostamme myös tulevaisuuden parempaan hoitoon ja kliniseen tutkimukseen, joka itse asiassa ei ole vain tulevaisuuden vaan jopa ihan tämän hetken parempaa hoitoa. Lisäsimme t&k-rahoitusta hyvinvointialueille kahdeksan miljoonaa euroa vuodessa ja klinisen tutkimuksen rahoitukseen kymmenen miljoonan pysyvän myöntövaltuuden. Tämä käytännössä tarkoittaa, että kun löydetään hyviä toimivia hoitokäytäntöjä, ne voidaan heti ottaa potilaiden hoidossa käyttöön ja täten parantaa hyvää hoitoa saman tien hyvinvointialueilla.

Sen lisäksi tässä on totta kai aivan erittäin tärkeää tämä ennaltaehkäisyn näkökulma, ja sen takia on hienoa kertoa, että meillä on myös Suomi liikkeelle -ohjelman rahoituksen puolesta rahoitusta esimerkiksi elintapaohjauksen laajentamiseen kaikille hyvinvointialueille ja liikunnan lisäämiseen erityisesti heille, jotka tarvitsevat erityistä tukea siihen. Sen lisäksi käynnistämme yhteistyössä STM:n kanssa esimerkiksi alueellisia elintapapilotteja, vähän esimerkkinä tämä vanha Pohjois-Karjalan malli, josta on saatu erinomaisia tuloksia. Pyrimme sitä nyt muuntamaan ikään kuin nykypäivään ja sitä kautta tuomaan myös sitten terveempiä elintapoja ihmisille ja mahdollisuuksia niihin kaikille Suomessa. [Aki Lindén: Alkoholin kotiinkuljetus!]

Riksdagen avslutade debatten.

Ärendet slutbehandlat.